

НАУКОВІ ПОДІЇ, НОВИНИ

Волошин Юрій

доктор історичних наук, професор,

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Момот Анастасія

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

МІЖНАРОДНА ЛІТНЯ ШКОЛА З УСНОЇ ІСТОРІЇ ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ: НАВЧАННЯ, ОБМІН ДОСВІДОМ, ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЗДОБУТКІВ

З 8 по 14 липня біля підніжжя Горган (Українські Карпати) за підтримки Міжнародного Вишеградського Фонду та Міністерства закордонних справ Королівства Нідерландів відбулась літня школа з усної історії (с. Яблуниця, Івано-Франківська обл.). Її організаторами виступили чеська громадська організація Асоціація з міжнародних питань (Asociace pro mezinbrodnn otbzky, АМО) та Українська асоціація усної історії. Учасниками школи стали учителі історії (по 10 осіб) з України та Білорусі, які у своїй роботі використовують метод усної історії. Лекції та воркшопи проводили чеські, польські та словацькі науковці. Літня школа стала своєрідним підсумком проекту «Метод усної історії при вивченні новітньої історії в сучасній школі», що реалізується в Україні АМО за підтримки МЗС Чеської Республіки починаючи з 2014 р. Керівник проекту – професор кафедри історії України Юрій Волошин. Організаторка літньої школи з української сторони – Анастасія Момот, науковий співробітник ПНПУ імені В. Г. Короленка.

Перший день школи – 9 липня, розпочався з відкриття. Від імені організаторів, учасників привітали керівниця школи – Інна Шмакова (АМО) та координатор освітнього проекту АМО «Усна історія» в Україні – Юрій Волошин. Вони розповіли про основну мету й ідею школи, її програму та познайомили учасників один з одним. Усю практичну роботу в цей день здійснювали представники польського Центру історії «Депо» (Centrum Historii Zajezdnia), м. Вроцлав. Розпочала навчальну програму, керівниця дослідницького відділу Центру – др. Катажина Бок-Матушек (Katarzyna Bock-Matuszyk, PhD), яка прочитала лекцією на тему: «Як Центр історії «Депо» працює з усною історією. Розробка уроку історії з використанням методу». Лекторка поділилася зі слухачами досвідом роботи Центру історії «Депо», оригінальна назва якого походить від того, що він розташований у приміщенні колишнього тролейбусного депо. Дослідниця розповіла, як саме використовується метод усної історії та яким чином його можна застосувати для розробки уроків історії.

У другій половині дня пані докторка разом зі своїм колегою – Пьотром Зубовським (Piotr Zubowski) провели воркшоп «Деякі аспекти роботи з методом усної історії: інтерв'ювання, укладання питальника» на якому слухачі набули практичних навичок з укладання питальника та проведення інтерв'ю. Надзвичайно корисним у ньому було те, що учасники школи змогли спробувати себе, крім звичної для них ролі інтерв'юєрів, ще й в ролі свідків.

Другий день розпочався теоретичною лекцією докторантки Словацької академії наук (Slovenskej akadymie vied) Клари Когоутової (Klara Kohoutova), яка нагадала учасникам, що собою являє метод усної історії загалом, а також розповіла про всі переваги й недоліки та сучасні тенденції які спостерігаються в усній історії. Дослідниця зауважила, що усна історія дає нові погляди на епоху свідки якої живуть серед нас, а головна її мета полягає не в нако-

пиченні фактів, а дослідженні життя людини. Маємо надію, що участь у нашій школі була так само корисною і для Клари, яка записала кілька інтерв'ю про розвиток української історіографії в добу незалежності та особливості функціонування української системи освіти.

Чимало запитань і жваве обговорення викликала лекція П'ютра Зубовського, про використання методу усної історії в межах міжнародних проєктів на прикладі проєкту в українському місті Обертин, Івано-Франківської області, – «Обертин – оповіді про життя містечка». Дослідник розповів як метод усної історії використовувався для дослідження життя колись мультикультурного й багатонаціонального містечка, що стало заручником карколомних геополітичних змін у роки Другої світової війни.

Українська група стала учасником воркшопу, який провела Каріна Горжені (Karina Hořeni) з Карлового університету (Univerzita Karlova), про розвиток критичного мислення у шкільних проєктах з усної історії. Учасники дізналися про типові помилки при виборі респондентів для інтерв'ю, методика «мотивування-усвідомлення-рефлексії», а також про те, які існують методи утримання уваги співрозмовників, так як можна використовувати сучасні технології при роботі з усними свідченнями.

Третій, очевидно найбільш насичений, день у нашій школі розпочався з лекції Адама Граділека (Adam Hradilek) з Інституту досліджень тоталітарних режимів (Ústav pro studium totalitních režimů) про досвід роботи Інституту з методом усної історії. Лектор розповів про структуру інституту, методи його роботи. Усноісторичні проєкти які були реалізовані й які реалізуються зараз, особливо ті, які пов'язані з раніше засекреченими документами, з якими нині можна працювати архіві Інституту.

Надзвичайно вжитковий матеріал для учасників нашої школи надав наступний лектор – Вацлав Ададек (Václav Adamek, PhD), вчитель Класичної гімназії у Морджанах (Klasický gymnázium Modřany). Він розповів про проєктну діяльність у школі з використанням методу усної історії, його специфіку у навчальній практиці. Крім того, лектор презентував українським і білоруським учителям власний шкільний проєкт і розповів про деталі його планування та реалізації.

У другій половині дня білоруські учасники мали воркшоп, з Каріною Горжені, а українська група стала учасником воркшопу «Громадянська сміливість», який провели Мартина Чурдова (Martina Čurdová) та Гелена Брожкова (Helena Brožková) з чеської громадської організації Post-Bellum. В його основу було покладено метод структурованої драми, який базується на класичних принципах побудови драматичного сюжету. Цей воркшоп, попри те, що передбачав чотири години роботи, сподобався як українській, так і білоруській групам. Одна з учасниць школи – Юля Тригуб, яка ділилася отриманими емоціями у соціальній мережі, зазначила, що він її надзвичайно вразив. Саме зі спілкування з Мартиною Чурдовою та Геленою Брожковою розпочався четвертий день для білоруської групи. У другій половині дня відбувся круглий стіл: «Шкільні проєкти з усної історії у білоруському та українському контекстах». Його модераторами були Андрій Мастика, Юрій Волошин та Анастасія Момот. Андрій Мастика розповів про розвиток усної історії в Білорусі та про проєкти які реалізує громадська організація «Гісторыка». Так слухачі дізнались про проєкти: «Від історії родини до історії суспільства», «Історія Мінського гетто» й «Білоруський архів усної історії». Юрій Волошин розповів слухачам про діяльність Української асоціації усної історії й розвиток усної історії в Україні загалом. Анастасія Момот поінформувала про особливості реалізації в Україні проєкту «Метод усної історії при вивченні новітньої історії в сучасній школі», який здійснюється АМО за підтримки УАУІ. Вона розповіла про особливості проведення навчальних семінарів та конкурсу для вчителів шкіл. Своїм досвідом використання усної історії в навчальній практиці та підготовці конкурсних робіт поділилися як білоруські так і українські учасники, розповіли про здобутки й труднощі, задали питання.

Усі учасники сертифікати, а також практичний досвід, приємне спілкування й добрих друзів.